

Nr 113

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen (1966: 680) om ändring av vissa underhållsbidrag; given Stockholms slott den 29 september 1972.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av stadsrådsprotokollet över justitieärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernädigste Konungs och Herres frånvaro:

CARL GUSTAF

CARL LIDBOM

Propositionens huvudsakliga innehåll

Enligt lagen (1966: 680) om ändring av vissa underhållsbidrag skall familjerättsliga bidragsbelopp ändras i anslutning till förändringar i penningvärdet. Ändring av bidragen skall enligt lagen ske den 1 april varje år basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring för april månad med minst fem procent över- eller underskrider basbeloppet vid tidpunkten för senaste ändring av bidragen. I propositionen föreslås att basbeloppet för mars månad i stället skall vara avgörande för om ändring av bidragen skall ske den 1 april.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1973.

Förslag till**Lag om ändring i lagen (1966: 680) om ändring av vissa underhållsbidrag.**

Härigenom förordnas, att 3 § lagen (1966: 680) om ändring av vissa underhållsbidrag skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***3 §**

Bidragsbelopp som höjts enligt 2 § samt bidragsbelopp som senast bestämts eller bestämmas efter utgången av år 1965 ändras i anslutning till basbeloppet enligt lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring. Ändring sker första gången den 1 april det år basbeloppet för april månad med minst fem procent över- eller underskrider basbeloppet för april 1966 och därefter den 1 april varje år basbeloppet för april månad med minst fem procent över- eller underskrider *basbeloppet vid tidpunkten* för senaste ändring.

Bidragsbelopp som höjts enligt 2 § samt bidragsbelopp som senast bestämts eller bestämmas efter utgången av år 1965 ändras i anslutning till basbeloppet enligt lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring. Ändring sker första gången den 1 april det år basbeloppet för april månad med minst fem procent över- eller underskrider basbeloppet för april 1966 och därefter den 1 april varje år basbeloppet för mars månad med minst fem procent över- eller underskrider *det basbelopp som låg till grund* för senaste ändring.

Bidragsbeloppet ändras med det procenttal med vilket basbeloppet ändrats. Brutet procenttal avrundas till närmast lägre hela procenttal. Procenttalet fastställs av myndighet, som Konungen bestämmer.

Bidrag, vars belopp efter ändringen slutar på öretal, utgår med närmast lägre krontal.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1973.

Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 29 september 1972.

Närvarande: Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Statsrådet Lidbom anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i lagen (1966: 680) om ändring av vissa underhållsbidrag* och anför.

Exekutionsväsendets organisationsnämnd har i skrivelse den 13 april 1972 hemställt om viss ändring i lagen om ändring av vissa underhållsbidrag. Yttranden över framställningen har efter remiss avgetts av socialstyrelsen, statistiska centralbyrån och Sveriges advokatsamfund.

Gällande rätt. I giftermålsbalken och föräldrabalken finns åtskilliga bestämmelser om underhållsskyldighet mot make, förutvarande make, barn, makes barn samt föräldrar. Underhållsbidrag som genom dom eller avtal har fastställts på grundval av dessa bestämmelser kan i vissa fall jämkas genom beslut av domstol enligt särskilda jämningsregler. Härutöver innehåller lagen om ändring av vissa underhållsbidrag regler om anpassning av utgående underhållsbidrag till förändringar i penningvärdet. Enligt 2 § höjs alla bidragsbelopp som har bestämts före utgången av år 1965 med vissa bestämda procenttal i samband med lagens ikraftträdande. 3 § innehåller regler om hur bidragen fortsättningsvis skall anpassas till förändringar i penningvärdet. Dessa regler skall tillämpas också i fråga om bidragsbelopp som har bestämts efter utgången av år 1965. Reglerna innebär att bidragsbeloppen skall på visst sätt ändras i anslutning till ändringar i basbeloppet enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring. Ändring av bidragsbeloppen skall första gången ske den 1 april det år basbeloppet för april månad med minst fem procent över- eller underskrider basbeloppet för april 1966 och därefter den 1 april varje år basbeloppet för april månad med minst fem procent över- eller underskrider basbeloppet vid tidpunkten för senaste ändring. Bidrag som fastställs i tiden mellan två allmänna ändringar skall justeras redan vid nästföljande allmänna ändring. Bidragsbeloppen skall

ändras med samma procenttal som basbeloppet. Procenttalet fastställs av statistiska centralbyrån (SFS 1967: 63). Denna har hittills förordnat att bidragsbeloppen skall höjas med 7 % fr. o. m. den 1 april 1967, med 10 % fr. o. m. den 1 april 1970 och med 9 % fr. o. m. den 1 april 1971.

Skrivelsen från exekutionsväsendets organisationsnämnd. Nämnden erinrar i sin skrivelse om att kronofogdemyndigheterna vid handläggning av införselmål avseende oguldna underhållsbidrag har att iaktta de höjningar av bidragsbeloppen som föranleds av lagen om ändring av vissa underhållsbidrag. Vid tiden för denna lags tillkomst fastställdes basbeloppet under slutet av andra månaden före den månad som avsågs. Efter en ändring av 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring tillämpas sedan augusti 1967 andra regler för uträkning av basbeloppet. Beloppet fastställs numera endast omkring en vecka i förväg. April månads basbelopp blir sålunda fastställt först i slutet av mars. Denna ordning är enligt nämnden förenad med vissa nackdelar. I införselmål där gäldenären har erlagt all skuld och således enbart löpande bidrag tas ut genom införsel skall under mars månad tas ut ett belopp som avser underhållsbidraget för april. Med hänsyn till att lagstadgad höjning av underhållsbidrag numera aktualiseras med kort varsel har kronofogdemyndigheterna i regel inga möjligheter att under mars månad ändra pågående införsel avseende april månads underhållsbidrag. Därför uppkommer en mindre skuld för april månad. Denna skuld, som utgör skillnaden mellan underhållsbidragen före och efter höjningen, måste tas ut samtidigt med det höjda underhållsbidraget. När skulden är betald, måste införselbeloppet ånyo anpassas till det löpande bidraget. Härigenom uppstår visst merarbete för kronofogdemyndigheten och arbetsgivaren. Även för barnavårdsnämnden synes denna ordning vara till viss nackdel.

Nämnden anser det motiverat att lagen ändras på sådant sätt, att beslut om höjning av underhållsbidrag kommer att föreligga lika lång tid i förväg som då lagen infördes, och hemställer därför att 3 § i lagen ändras så, att ändring av bidrag skall ske den 1 april varje år basbeloppet för mars månad med minst fem procent över- eller underskrider basbeloppet vid tidpunkten för senaste ändring.

Remissyttrandena. Socialstyrelsen och advokatsamfundet tillstyrker organisationsnämndens hemställan. Statistiska centralbyrån förklarar sig inte ha något att erinra mot den begärda lagändringen. Socialstyrelsen framhåller att förslaget bör undanröja en del av det administrativa merarbete som är en följd av de nuvarande bestämmelserna. Särskilt barnavårdsnämndernas verksamhet kommer att underlättas i väsentlig grad. Centralbyrån anmärker att den begärda ändringen innebär en återgång till den beräkningsordning som avsågs men ej explicit uttrycktes i 1966

års lag, nämligen att underlaget för en eventuell omräkning av underhållsbidragen per den 1 april visst år ytterst skulle utgöras av prismaterialet för konsumentprisindexberäkningarna avseende januari samma år.

Föredraganden. Enligt lagen om ändring av vissa underhållsbidrag skall utgående underhållsbidrag automatiskt justeras i anslutning till ändringar i basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring. Justeringen sker per den 1 april och grundas på basbeloppet för april månad. Enligt de regler som gällde vid den tidpunkt då lagen om ändring av vissa underhållsbidrag trädde i kraft beräknades basbeloppet på grundval av det allmänna prisläget under tredje månaden före den som beloppet avsåg. Detta innebar att basbeloppet kunde fastställas mer än en månad i förväg eller med andra ord att basbeloppet för april månad var känt redan i februari. I propositionen med förslag till lag om ändring av vissa underhållsbidrag framhölls särskilt att denna ordning gjorde det möjligt att i god tid sprida upplysning om den bidragsändring som i förekommande fall skulle ske den 1 april.

Efter en ändring i lagen om allmän försäkring år 1967 gäller numera att basbeloppet skall grundas på prisläget under andra månaden före den som beloppet avser. Detta har lett till att basbeloppet kan fastställas först någon vecka före den aktuella månadens ingång, och möjligheterna att i förväg sprida upplysning om och anpassa sig till kommande höjningar av underhållsbidragen har därigenom väsentligt inskränkts. Som framgår av skrivelsen från exekutionsväsendets organisationsnämnd har detta skapat olägenhet bl. a. för de exekutiva myndigheterna. Nämnden föreslår nu att 3 § lagen om ändring av vissa underhållsbidrag ändras så att justering av bidragen skall ske den 1 april varje år basbeloppet för mars månad med minst 5 % över- eller underskrider basbeloppet vid tidpunkten för senaste ändring. Den föreslagna lagändringen har godtagits av remissinstanserna. Även jag ansluter mig till förslaget, vilket i realiteten innebär en återgång till den ordning som ursprungligen gällde. Lagändringen bör träda i kraft den 1 januari 1973.

Som 3 § nu är avfattad beror frågan om höjning av bidragen skall ske av en jämförelse mellan basbeloppet för april månad det år då bidragen senast höjdes och basbeloppet för april månad ett senare år. Med den ändring som jag nu förordar kommer nästa ändring av bidragen att ske det år då basbeloppet för mars månad med minst 5 % över- eller underskrider basbeloppet vid tidpunkten för den senaste ändringen, dvs. basbeloppet för april 1971. Även därefter bör frågan om underhållsbidragen skall ändras vara beroende av en jämförelse mellan basbeloppet för mars månad ett visst år och det basbelopp som utgjorde grundval för den senaste ändringen. I paragrafen bör därför hänvisningen till basbeloppet vid tidpunkten för den senaste ändringen ersättas av en hänvisning till det basbelopp som låg till grund för den senaste ändringen.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att antaga inom justitiedepartementet upprättat förslag till lag om
ändring i lagen (1966: 680) om ändring av vissa underhållsbidrag.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande
av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten att till riksdagen skall
avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll
utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten